van den classe) gheexamineert is, welcke classis oock lettet op de gave van leeren ende op den wandel desghenen, die bekendt sal worden bequaem tot den dienste te zijn."

En eindelyk is er van de Synodale Deputaten ook nog sprake in de Acta der Synode van 1602 te Schiedam (Art. 15):

»Publycke oeffeninge der proponenten ende haer examen. Roerende den 14 art. [van de vorige Synode], van de publycke oeffeningen der proponenten is goetgevonden, dat niemant tot deselve toegelaten werde sonder voorgaende prae-examen van leer ende leven bij den classen, ofte in plaetse van desen te hebben testimonium theologicae facultatis, waerby de studiosus expresselick verclaert werde wt het praeexamen bequaem bevonden te syn tot sodanighe oeffeninghen; dat oock degeene, die also praeparatorie geexamineert sijn, ten minsten ses weecken (ofte langer, soot van noode is, nae discretie der classen) geexerceert sullen werden, eer sy finalicken geexamineert ende tot den ordinaris dienst toegelaten werden. Ende sullen de classen gehouden sijn de gedeputeerde des synodi ten minsten drie ofte vyer weecken te vooren te waerschouwen van de tyt des voorsz-examinis alsoock van de qualiteyt ende gelegentheyt dergeener, die geexamineert sullen worden".

De bepaling, volgens welke in Zuid-Holland reeds sedert 1591 de peremtore examens door Synodale Deputaten werden bijgewoond, wordt, behalve door de aangehaalde Acta, ook toegelicht door hetgeen er over is van de daarop betrekking hebbende correspondentie dier Deputaten zelven (te vinden in het »Oud-Archief van de Ned. Herv. Kerk", Nr. I, 7, blzz. 53, 99, 117, 181, 183 en 305). Hieruit echter behoeft wel niet veel te worden overgenomen, daar die brieven meerendeels slechts bevestigen, dat de besluiten der Synode geregeld werden opgevolgd. Eigenlijk is er bij die verzameling maar één brief, die van anderen aard is; daar hij toont, dat er in den aanvang ééne Classe was die zich feitelijk met de andere Classen niet conformeerde, en ook tevens toont, hoe die zaak toen behandeld is. Het is een brief van de Synodale Deputaten, dd. 19 Dec. 1596, geadresseerd aan »den eersamen ende voorsienigen Francisco Pithio, Predicant des goddel. woorts tot Alfen, om bij hem geopent ende met de Classe gecommuniceert te werden"; waarvan de minute geschreven is met de kennelijke hand van den onderteekenaar, den Delftschen predikant Arend Cornelisz. De inhoud is als volgt:

»Genade ende vrede van God door Christum.

»Eersame voorsienige beminde broeders ende medearbeiders int werck des Heeren.

»Het is eenen tijdt geleden dat Franciscus Pithius Dienaar des goddel. Woorts tot Alfen sommigen van ons heeft aangedient dat in de Classe van Over-Rhijnlandt een Proponent was te examineren om tot den Dienst, soo hij bequaem gevonden wordde, gevordert te werden: Ende begeerde dat wij met malcanderen wilden spreken ende ordineren de gene die over t' voorss. examen, na gebruijck der Kercken, souden staen, mits voor henen adverterende die vande Classe voorss. van den tijdt wanneer zij haer tot dien einde bij de Classicale vergaderinge souden mogen vinden. Dit aldus ons voorgedragen zijnde, hebben wij twee van ons geordineert ende na onderlinge deliberatie besloten, datmen soude den XVIIIden dach Decemb. tot het voorss. examen nemen ende u luijden daer van in tijts verwittigen, gelijck wij verstaen geschiet te zijn. Ende hadden de twee Gedepe. haer al veerdich gemaect om op den voorss. dach te comen tot Alfen, alwaer de plaetse vant examen was geleit: Maer is Thomae Spranchusio [een der vier Synodale Deputaten] door eenen Dienaer in de Classe aldaer aengedient binnen Leiden, dat die vanden Classe voorss. de examinatie selve al gedaen hadden, ende dat oversulx de Gedepe des Sijnodi niet en behoefden te comen. Twelck ons gerapporteert zijnde, wij grootelicks daer over verwondert zijn. Want u. l. wel weten sulx te strijden tegen de ordonnantie des Sijnodi die u. l. selve hebben helpen maecken ende bevestigen, noch inden Sijnodo voor drije maenden gehouden binnen Delf. Sullen daeromme u. l. hiermede haer expresselick geadverteert houden, dat wij soodanige een Proponent, die sonder overstaen der Gedepen is geexamineert, voor niet geexamineert houden moeten, ende niits dien incapabel om inden Dienste des goddelicken Woorts gestelt te worden; al ist schoon dat hij *in examine* met lof bestaen mach hebben: Ende indien u. l. (als wij hopen Neen) hem souden comen tot den Dienst te voorderen, dat hij van wegen des Sijnodi sal moeten verclaert worden geen wettelick Predicant te zijn. Doch indien u. l. het examen over den voorss. Proponent gesciet, maer voor een particuliere beproevinge souden willen houden, volgende den 44 artijckel des laetsten Sijnodi, ende noch van meeninge soudet zijn een volcomen examinatie over hem te laten gaen ten bijwesen der Gedepen: Soo en sullen wij niet daer tegen hebben, ende sullen u. l. tijdelick aen Spranckhusium overschrijven waer ende wanneer de voorss. examinatie sal geschieden, ten einde de Gedepe haer bij deselve vinden mogen. Hieroppe dan u. l. antwoordt ter eerster gelegentheit verwachtende willen wij u. l. Eersame voorsienige beminde broeders ende medearbeiders int werck des Heeren, den Almogende in genade bevolen hebben. Wt Sgravenhaghe desen 19 Decemb. 1596.

»U. l. goetwillige broeders de Gedep. des Suytholl. Sijnodi ende in aller naem bij laste

»*Arn. Cornelii.*«

Daar in de Acta der Synode van het volgende jaar, gelijk ook in het bij die Synode ingediende rapport van de Synodale Deputaten, over deze zaak niets voorkomt, zoo is blijkbaar, dat de Classe van Woerden zich door dezen brief heeft laten overtuigen en van den daarin aangewezen uitweg, om de zaak nog tot een goed einde te brengen, heeft gebruik gemaakt.

Uit al het vermelde is nu wel genoegzaam duidelijk, waarom de Zuid-Hollandsche kerken het peremtoor examen door Synodale Deputaten lieten bijwonen, en waarin het mandaat van die Deputaten bestond. En daardoor is dan tevens genoegzaam opgehelderd, wat de Dordtsche Synode in 1619 met dezelfde bepaling bedoeld heeft.

In Gereformeerde kerken, die met elkander in kerkverband staan, is een Dienaar des Woords zeker niet een Dienaar van alle die kerken, maar alleenlijk van de kerk die hem heeft beroepen. Maar uit kracht van dat kerkverband wordt hij dan toch door alle die kerken als een wettig Dienaar erkend, wordt al wat hij als zoodanig doet, voor van waarde gehouden, wordt hij in de meerdere vergaderingen als een afgevaardigd Dienaar toegelaten, en wordt hij ook bevoegd geacht, zonder verder onderzoek, om, wanneer hij voor een enkelen dienst of wel voor goed naar elders geroepen wordt, in alle andere kerken als een Dienaar des Woords op te treden. Daarom hebben alle kerken er groot belang bij, dat nergens onbekwamen of onwaardigen tot den dienst worden toegelaten. En al is het dan ook waar, dat de onderzoeking of examinatie allereerst de taak is van de kerk die eenen Dienaar beroept, deze moet toch toelaten en zelfs (daar de meeste vacante kerken moeielijk zelve een dergelijk examen zouden kunnen afnemen) ook verlangen, dat de andere kerken daarin met haar samenwerken. Anders zou er natuurlijk van een kerkverband zelfs geen sprake meer kunnen zijn. Daarom heeft de Classe te examineeren. En omdat nu het examen der Classe, ook al zou het in vele gevallen voldoende te achten zijn, toch niet altijd en overal den vereischten waarborg kan opleveren, vooral niet omdat de zaak van zoo hoog belang is, daarom zouden de kerken der provincie, tot meerdere zekerheid, ook nog Deputaten van harentwege.

Meer dan dat is nooit noodig geacht, en zal ook wel nooit noodig worden. In onzen tijd is er wel eens aan gedacht, om de Deputaten ter bijwoning van de peremtore examens niet meer te doen benoemen door de Provinciale Synoden, elk voor haar ressort, maar door de Generale Synode voor alle Classen van alle provinciën te zamen. Niet omdat er thans geen genoegzame waarborg zou zijn, maar met het praktische doel om alle peremtore examens zooveel mogelijk gelijk te maken. Intusschen, dit laatste zou dan al licht veel te veel geschieden, waardoor zulk eene generale commissie dan een veel te groot overwicht op de studie verkrijgen zou, zoowel materieel als formeel, en te eeniger tijd wel eens schadelijken invloed op de zuiverheid van belijdenis zou kunnen uitoefenen. Ook zouden zulke Generale Deputaten dan veel te veel werk hebben, en zou er tengevolge van de verre afstanden door hen zelven veel tijd en moeite, en door de kerken veel kosten, zonder noodzaak besteed worden. En wanneer men hieraan wilde tegemoetkomen door de benoeming van een grooter aantal Deputaten, over alle provinciën verdeeld, dan zouden er feitelijk toch weer Provinciale Deputaten zijn. Waarom zouden zij dan ook niet door de Provinciale Synoden zelve benoemd worden? Te meer omdat deze Synoden jaarlijks bijeenkomen, en de Generale Synode slechts alle drie jaren; zoodat, wanneer laatstgenoemde de benoeming deed, alle voorkomende quaesties ook veel te lang op beslissing zouden moeten wachten. En voorts, wat wel het meeste afdoet: op Gereformeerd terrein wordt voor alle kerkelijke inrichting, op grond van de Schrift, de plaatselijke kerk als grondslag en uitgangspunt aangenomen; waaruit volgt, dat centralisatie, in welk opzicht ook, slechts geoorloofd en goed is, wanneer en voor zoover zulke centralisatie inderdaad noodig is.

De beweegreden, die er toe gedrongen heeft, de Classicale examens door Provinciale Deputaten te doen bijwonen, heeft ook vanzelf hun mandaat bepaald. Zij komen volstrekt niet, om het examen af te nemen; want al wordt hun ook gelegenheid gegeven zelven vragen te doen, het is en blijft toch de Classe, die »ten hunnen overstaan" het eigenlijke onderzoek instelt. En zij komen ook niet, om voor deze aangelegenheid aan de Classicale vergadering deel te nemen, en daarin hunne stem uit te brengen met de leden der Classis zelven; want dan zou hunne tegenwoordigheid wel niet veel beteekenen of waarborgen, en vooral zouden zij dan daardoor hun karakter van Synodale Deputaten verloochenen. Als zoodanig kunnen zij niet tijdelijk de qualiteit hebben van tot de Classe te behooren, maar zij komen juist in andere qualiteit haar bijwonen. En dan met den last, om toezicht te houden bij het door de Classe af te nemen examen, en om over de al of niet toelating van den geexamineerde haar te adviseeren.

Bij het peremtoor examen zal dus, volgens de Kerkenordening, de gang van zaken wel aldus te regelen zijn: Het examen wordt afgenomen door de Classe, in tegenwoordigheid van de tijdig opgeroepen Provinciale Deputaten. Mede in hunne tegenwoordigheid wordt dan door de Classe over het gehouden examen beraadslaagd. Daarna zonderen die Deputaten zich een oogenblik af, om na onderlinge beraadslaging met een collectief advies (ook al is dit soms bij meerderheid van stemmen door drie of meer Deputaten opgemaakt) bij de Classe te komen. En door deze wordt ten slotte bij stemming over het al of niet toelaten beslist.

Indien deze beslissing met het advies van de Deputaten overeenstemt, gelijk wel doorgaans het geval is, dan loopt de zaak zeer eenvoudig en gemakkelijk. Bezwaar zal er in den regel ook wel niet ontstaan, wanneer soms de Deputaten tot toelating adviseeren, maar de Classe toch afwijst; want dan geldt natuurlijk de afwijzing; en alleen in zeer buitengewone gevallen (wanneer b. v. gebleken was, dat onrechtzinnigheid of verkeerdheid van de Classe zelve de oorzaak der afwijzing was) zou er voor de Deputaten aanleiding zijn, om de zaak bij de Provinciale Synode aanhangig te maken. Maar wel zou er aanstonds grooter moeielijkheid komen, wanneer de Deputaten tot afwijzing geadviseerd hadden, en de Classe toch besliste om toe te laten. Als het daartoe komen zou, en het verschillend inzicht betreft slechts de bekwaamheid in een enkel vak, dan zou overweging verdienen, over dat vak het examen nog wat voort te zetten, om te trachten daardoor tot eenheid te komen. Maar als dit niet kan, en dan toch de Classe aan hare beslissing wil vasthouden, blijft er voor de Deputaten wel niet anders over, dan de Classe ernstig voor de gevolgen te waarschuwen, en voorts haar rapport te doen aan de committeerende kerken, wanneer deze weder samenkomen in de Provinciale Synode. Deze heeft dan te beslissen over de te volgen gedragslijn: en in afwachting van die beslissing moet natuurlijk de bevestiging en in dienst treding van den geëxamineerde worden uitgesteld. In den regel zal dan de Synode het oordeel van de Deputaten, als zijnde Dienaars die door de kerken der gansche provincie bekwaam en betrouwbaar geacht zijn, wel handhaven, of althans een hernieuwd examen noodig achten, wederom ten overstaan van hare Deputaten, hetzij dan dezelfde of wel andere. Dat eene Classe en een geëxamineerde de beslissing der Synode niet zouden afwachten, of wel zich daaraan niet zouden onderwerpen, is bijna onmogelijk. In ieder geval zou zulk een predikant dan buiten die Classe niet als zoodanig kunnen erkend worden; en zou zelfs die Classe, of althans hare meerderheid, feitelijk het kerkverband reeds verbroken hebben. In Gereformeerde kerken is wel niet te vreezen, dat zulk een zondige en ook moeielijke weg lichtelijk zal bewandeld worden.

F. L. RUTGERS.

Buitenland.

Frankrijk. Dat de Roomsche geestelijkheid in Frankrijk den tijd waarin wij leven begrijpt, is o. a. op te merken uit het feit, dat de heer Servonnet, bisschop van Digne, in het groote seminarium van zijne diocese eene leerstoel voor sociale economie heeft opgericht. Denkelijk zal dit voorbeeld gevolgd worden door andere bisschoppen. Het moet tot eere der Fransche bisschoppen worden gezegd, dat zij groote belangstelling betoonen in het lot der arbeidende klasse.

Opmerkelijk is het, hoe in de laatste jaren de houding van het Fransche episcopaat is gewijzigd. Van een heulen met hen, die de monarchie willen herstellen, geen spoor meer; men heeft de Fransche republiek van ganscher harte aanvaard; booze tongen beweren, om aan de impopulariteit der monarchisten te ontkomen, en aldus zijn invloed uit te breiden. Zeker is het, dat de leiders der Roomsche kerk in Frankrijk zich afgewend hebben van de kleine staatkundige partijen, die geen kans hebben, vooral na den treurigen afloop van de pogingen die een Boulanger in het werk stelde, om zich van de alleenheerschappij meester te maken, en hebben zich geworpen op de sociale quaestie. Er is samenwerking gezocht met groote industrieelen en rijke grondbezitters, ten einde het Christelijk patronaat als ideaal van alle instellingen op den voorgrond te kunnen schuiven. Van Protestantsche zijde is men voor eenige jaren begonnen eene vereeniging te stichten tot bestudeering van de sociale vraagstukken, maar eenig praktisch resultaat zag men tot hiertoe niet.

Noord-Amerika. Weder een nieuwe secte.

Eene nieuwe secte doet in Amerika veel van zich spreken. Het is die der »Saints of the Most High", letterlijk vertaald de »Heiligen van de meeste hoogte". De ziel der secte is de heer D. Stellifer Moulton. Deze heeft ongeveer vijf maanden geleden een brief gezonden aan alle rabbijnen der Synagogen in het district van New-York en ook aan de predikanten van de verschillende kerken. Deze circulaire behelst eene uitnoodiging om godsdienstoefeningen in New-York te organiseeren »waar elken dag de »Saints of the Most High" en geheel Israel en een iegelijk die hongert naar gerechtigheid en naar een geheiligd hart, mogen komen om een ure van zuivere vereering en van dank en lof aan den God van Israel, die alleen groote wonderen doet," en »die de zonden van zijn volk vergeeft, en in Wien een eeuwige kracht is," te doorleven, zonder de zondige bijmenging en toevoegselen van de afgodische en ketterache leeringen en dogma's van de heidensche religien en geloofsbelijdenissen, die in dezen tijd zoo veelvuldig zijn, zelfs in het land van Immanuel."

Stellifer Moulton beweert, dat hij een groote reformatie en een groot zendingswerk ter hand neemt, en dat hij de wezenlijke, geauthentiseerde, rechtzinnige godsdienst ontdekt heeft. Om zijn doel te bereiken, wil hij een tabernakel of tempel eerst te Brooklijn en daarna te Boston, Chicago en Philadelphia bouwen, welke gebouwen groot genoeg moeten zijn, om vele duizende menschen te bevatten. Die gebouwen zal men dan drie dagen in de week gebruiken om er godsdienstoefeningen in te houden, terwijl op de overige dagen lezingen en zanguitvoeringen moeten georganiseerd worden, om met deze en andere middelen de menigte te trekken.

In een van de tabernakels wil men een sterrewacht bouwen, met een kamer voorzien van telescopen en andere instrumenten, om de sterren na te gaan. Men wil geregeld onderwijs geven in de sterrekunde, en men meent, dat de leden hunne kennis in die wetenschap zullen willen vermeerderen, zoodat zij recht hebben de telescopen zoo dikwijls te gebruiken als zij het noodig zullen achten.

Deze »heiligen" hellen sterk over tot de leer der Unitariërs, die het fundamenteele stuk der Christelijke kerk en de leer van de Heilige drieeenheid loochenen. En toch willen zij voor waarlijk rechtzinnig doorgaan. Trouwens, Satan verkleedt zich steeds als een engel des lichts. In hunne gebeden noemen zij alleen den naam van God, en die naam wordt in hunne geloofsbelijdenis alleen vermeld. Deze heiligen hebben achting voor Jezus Christus; maar door te leeren, dat Johannes de dooper het werk begon dat door Christus voleindigd werd, bewijzen zij, dat zij den Christus naar de Schriften verwerpen.

Het middel, dat men wil aangrijpen om de menigte te lokken, is voornamelijk: zang. Men heeft een »cherubijnen-choor" van 500 kinderen georganiseerd, welk choor begeleid moet worden door orgel en andere instrumentale muziek, en daardoor wil men de menschen tot zich lokken. Ook willen zij uitnoodigingen verzenden binnen een kring van 50 mijlen. De genoodigden die ver af wonen, zullen dan tevens een vrijkaartje voor den spoortrein ontvangen.

Ook willen de heiligen Afrika gaan koloniseeren en Chistioniseeren. Amerika heeft de plicht om Afrika te verlossen en heeft daartoe ook de middelen door de neger-bevolking van het zuiden. De »heiligen" hebben daarom hunne agenten uitgezonden onder de negers in N. Amerika en zij beweren, dat er reeds 200.000 negers gereed staan om zich bij hunne beweging aan te sluiten. Men wil dan van lieverlede stations stichten, weinig mijlen van elkander, welke stations een tehuis moeten vormen voor negers, die de zendelingen in hun arbeid zullen beschermen. Deze negers moeten als het ware den grond bereiden, opdat Afrika zendelingen zou kunnen ontvangen zonder ze op te eten.

In verband met deze ondernemingen willen »de heiligen" ook een nieuwsblad in het licht zenden.

Deze secte is niet plotseling uit de lucht komen vallen. In 1867 zond zij reeds eene proclamatie de wereld in, waarbij de Joden genoodigd werden om naar Amerika over te steken, om in deze nieuwe schaapskooi te komen. Sedert dien tijd hebben »de heiligen" voortgewerkt, en meenen nu in staat te zijn, door het aantal leden dat zich bij hen aansloot en door het geld dat zij bijeenbrachten, om propaganda op groote schaal te maken en gerechtigheid op de aarde te doen heerschen.

In Noord-Amerika schijnt geen meening zoo zonderling te zijn of zoo afwijkend van de Christelijke religie, of men vindt er nog aanhangers voor.

Rusland. Niet alleen ondervinden het de Lutherschen in de Oostzee-provincien van Rusland, dat de jonge Czar een andere politiek ten opzichte van hen, die niet tot de Grieksche kerk behooren, volgt dan zijn vader, maar ook worden het de Roomschen in Polen gewaar. Gedurende de regeering van den vorigen Czar Alexander werden er strenge maatregelen genomen tegen zulke Roomsche priesters in Polen, die zich niet van de Russische taal op den kansel bedienden.

Dezer dagen zond de minister van binnenlandsche zaken, Durnowo, op last van den Czar een telegram aan den generaal-adjudant Gurko, die tot hiertoe zich als een heftig vervolger had doen kennen, van den volgenden inhoud: »Op bevel van Zijne Majesteit den Keizer verzoek ik u, dat gij u niet in de aangelegenheden der Roomsche geestelijkheid mengt en dat gij aan deze geenerlei bevelen geeft. Durnowo." Men kan uit alles bemerken, dat in Rusland de wind uit een anderen hoek waait. De overwegende invloed van Pobedonoszew, die den vorigen Czar steeds prikkelde, tot vervolging van hen, die niet tot de staatskerk behooren, is verbroken. De Heere zij daarvoor geloofd.

Armenië. De Christenen in Armenie hebben bloot gestaan aan een wreede vervolging van de zijde der Turken. De verontwaardiging daarover is in Engeland en elders groot, zoodat de sultan van Turkije bevreesd wordt voor de gevolgen van de gruwelen, die in zijn gebied hebben plaats gehad. Er bestaat veel kans dat de groote mogendheden zich met de zaak zullen gaan bemoeien. Wel is er geen kans op, dat al de groote rijken voor de Armenische Christenen in de bres zullen springen, omdat Rusland weigert tusschenbeide te treden, doch het schijnt, dat de vertegenwoordigers van de Engelsche regeering zoowel als die van Amerika, zitting zullen nemen in de commissie van onderzoek, die door den sultan is benoemd, om op de hoogte gesteld te worden van hetgeen er tegen de Armenische Christenen is misdreven. Men moet namelijk weten, dat de sultan zich houdt, alsof hij van het lijden der Armenische Christenen geheel onkundig bleef. Deze week wordt er te Londen eene meeting gehouden in St.-Marten's Town Hall, »ten einde te protesteeren, in den naam van gerechtigheid en menschelijkheid, tegen de voortdurende verdrukking en vervolging der Armenische Christenen van Turkije," en om er op aan te dringen dat er in die provincie eene administratieve hervorming zal plaats hebben in overeenstemming met de tractaten.

Gemengd Nieuws.

NOORD-AMERIKA. De Spiritistengemeente te Blaston, in Noord-Amerika, heeft, door het optreden van den predikant Water, een grooten knak gekregen. Deze leeraar der Methodistische gemeente preekte veel tegen het Spiritisme en gaf aan zijne gemeente ook voorstellingen, in welke hij geestverschijningen op natuurlijke wijze nabootste. De Spiritisten ontboden nu het voornaamste medium, dat in den staat te vinden was, om een seance te houden. Het gelukte Water echter om de bedriegingen, waarmede dit zoogenaamde medium omging, te ontmaskeren. Sedert dien tijd vergaderen de Spiritisten te Blaston niet meer.

Het is van algemeene bekendheid, dat Engeland's groote staatsman Gladstone een groot liefhebber van houthakken is. Eens had Gladstone een boom geveld, in tegenwoordigheid van eene groote menigte volks. Toen de boom gevallen was, en hij daarna met zijne familie was heengegaan, begon men de spaanders te verzamelen. Ieder wilde een spaantje van den, door den beroemden man gevelden boom, hebben. Een der aanwezigen maakte zich van een groot stuk meester en zeide: »Hé jongens! wanneer ik sterf, moet dit met mij in de kist". Toen riep eene vrouw, een oud moedertje, uit: »Sam, jongen! als gij God eerdet, gelijk gij Gladstone vereert, dan zoudt je een betere kans hebben om daar te komen waar je spaan niet kan branden".

WINCKEL.

Voor Kinderen.

OUD EN NIEUW.

Zoo staan we dan al weer aan het eind van het jaar, en als dit blad bij de lezers in huis komt, telt 1894 nog maar een paar dagen van de 365, en staan we al heel dicht bij het begin van het nieuwejaar.

Zulk een tijd, zoo'n wisseling van het jaar, hebben we allen reeds meer beleefd; sommigen nog maar een keer of acht, negen, anderen veel meer malen. Maar niemand of hij weet wat ondejaar en nieuwejaar beduidt, en daardoor weet hij dan ook tevens, hoe hier niets blijvends is, hoe het eene jaar het andere volgt, de menschen ouder worden, het eene geslacht gaat en het andere komt.

Want hoevelen zijn er die 't jaar 1894 wel met ons begonnen, maar niet met ons eindigen. Haast elk van ons zou er zulk een wel kunnen noemen. Daar is maar Een, die was vóór alle jaren, die altijd is en wezen zal; Hij, de Heere, blijft Dezelfde, bij *Hem* is geen verandering, noch schaduw van omkeering.

Een heel jaar is omgegaan. Wat is er veel in gebeurd, ook met elk van ons. We hebben blijdschap gehad, maar ook droefheid; we hebben veel geleerd, op school en in huis, maar zijn we nu ook in dit jaar van den Heere geleerd? Zeker, Hij heeft ons onderwezen, maar hebben wij geluisterd?

Zie, vrienden, de Heere God heeft ook tot u in 1894 op allerlei wijzen gesproken. Gij hebt zijn Woord hooren lezen, er is tot u gesproken uit dat Woord, door vader en moeder, door den meester op school, door den domine, en door nog vele anderen misschien. Ook heeft de Heere tot u gesproken door zijn zegeningen en weldaden, als Hij u gezondheid en kracht en blijdschap gaf. Of wel door droefheid, als iemand stierf, dien gij liefhadt, of als ge ziek waart of iets niet kreegt. En ook spreekt Hij tot u door het einde van het jaar. Want dit einde zegt u, dat de tijd voorbijgaat en gij zelf ook, en heel de gedaante dezer wereld, en het roept u toe: Bedenkt intijds, wat tot uwen vrede dient. Nog is het de welaangename tijd. De Heere is nog genadig en barmhartig over u; komt tot Hem en wordt behouden!

Hebt gij geluisterd?

Het Kerstfeest, dat we pas vierden, heeft ons gesproken van de genade onzes Heeren Jezus Christus, die, daar Hij rijk was om onzentwil is arm geworden en schoon hij de Vader der eeuwigheid was, toch als een kind nederlag in Bethlehems kribbe.

Hebt gij geluisterd?

»Zie zegt de Heiland," »Ik sta aan de deur en Ik klop."

Dat kloppen wordt vernomen als we luisteren. Als we bedenken hoe Hij ons zondaars, kleinen en grooten, nog heeft gedragen en bij ons heeft welgedaan. Ook bij u, vrienden, maar nu staat er ook van die weldaden: »Vergeet ze niet; 't Is God die ze u bewees." En juist nu is het de tijd om die weldaden te overdenken, om, als we gevoelen hoe onwaardig wij hen zijn, recht hartelijk te danken voor het vele dat we ontvingen.

En dat niet alleen. Maar dan ook Hem te vragen dat Hij in het nieuwejaar, 't welk ik hartelijk wensch dat voor al de vrienden en vriendinnen gezegend zij, ons geve wat we van noode hebben, naar den rijkdom van zijn genade.

We hebben allen heel veel wenschen. Sommige kinderen maken wel eens een lange »verlanglijst" van wat ze al zoo zouden begeeren. Jan zou graag een bok hebben met kromme horens, Betje een mooie pop, Kees een groot prentenboek en Jansje een nieuwe jurk. En al krijgen we op Nieuwejaar ook heel veel wenschen, die brengen ons toch niet wat we graag willen hebben. Nu, het is opzelf geen kwaad dat we voor ons wat goeds begeeren, als we er maar bij bedenken, dat toch de Heere weet wat het best voor ons is, en tevreden zijn, ook al krijgen we juist *onzen* zin niet.

Als we dan heil en zegen voor ons zelf en anderen wenschen, laat ons dan niet het eerst denken aan de dingen die men ziet, want die zijn tijdelijk, maar aan de dingen die men niet ziet, want die zijn eeuwig. De bok gaat eens dood en de pop wordt leelijk. Maar de dingen die eeuwig zijn verouderen niet en blijven en verblijden ons altijd. Dat zijn de heerlijke goederen en zegeningen, die God geeft in het hart van zijn kinderen, liefde, vrede, vreugde in en door Hem.

Die wil de Heere Jezus ook u geven, vrienden. Vraagt het Hem dan hebt gij het rechte »heil" en den waren »zegen" in het nieuwejaar.

AAN VRAGERS.

Eer het jaar voorbij is, willen we nog even kort antwoord geven op een paar vragen. Er blijft nu, zoover we weten, niets voor het nieuwe jaar staan.

De eerste vraag is juist niet de moeilijkste om te beantwoorden. Zij luidt wat er bedoeld wordt met de *broodvrucht*, of dit iets anders is dan koren.

Denkelijk zal er mee bedoeld worden de vrucht van een boom, die op de Zuidzee-eilanden groeit. De boom wordt zoo groot als onze elk en heeft bladeren van bij de 20 voet lang. Het bruingele hout dient om er allerlei voorwerpen van te vervaardigen. De bedoelde vruchten zijn een soort noten, die soms 20 à 30 pond wegen. Deze vrucht wordt in stukken gesneden, in bladen gewikkeld en dan gedroogd op heete steenen. Het merg smaakt als tarwebrood en moet een heerlijk, zeer gezond voedsel zijn.

Op de laatste vraag: wat men door pareimoer verstaat, is 't antwoord, dat die stof gevonden wordt binnen in vele soorten schelpen. Het komt vooral uit China en Japan. De schelpen vindt men in de zeeën en golven van Azië, in de wateren van Amerika en op de Zuidzee-eilanden. Men kan het echte pareimoer ook door kunst bereiden, b. v. uit de schubben van vissehen.

Hiermee sluiten we, in de hoop dat wie in 't nieuwejaar vragen heeft, vooral zal letten op *duidelijkheid* in zijn vragen. Anders krijgt hij soms een ander antwoord dan hij wenscht.

CORRESPONDENTIE.

P. M. K. te D. In 't volgend jaar, zoo we hopen.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Berkel, P. E. A. Sillevis Smit te Monster. — Rijswijk, J. H. F. Gansel te Aalten B. — Enschedé B. H. van Dijk te Zwammerdam.